Οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στο πολιτικό σύστημα. Είναι η ώρα να το αλλάξουμε.

Οι πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι οι περισσότεροι Αμερικανοί έχουν από μικρή έως μηδενική εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα και ένα διαρκώς αυξανόμενο ποσοστό αποδοκιμάζει και τα δύο μεγάλα κόμματα. Είναι πια καιρός η Αριστερά να πρωτοστατήσει σε μεταρρυθμίσεις στο εκλογικό μας σύστημα.

Τον προηγούμενο μήνα, το Κέντρο Ερευνών Pew έδωσε στη δημοσιότητα τα αποτελέσματα μιας νέας πανεθνικής εμβέλειας έρευνας, με τον τίτλο «Οι ζοφερές απόψεις των Αμερικανών για τις πολιτικές που ακολουθεί το έθνος.» Θα μπορούσε μια χαρά να έχει και τον τίτλο «Οι ζοφερές πολιτικές των ΗΠΑ αποξενώνουν τους περισσότερους Αμερικανούς.»

Με βάση τα στοιχεία του Pew, μόλις 4% των Αμερικανών λένε ότι το πολιτικό μας σύστημα δουλεύει καλά ενώ το 63% έχουν από πολύ μικρή έως και μηδενική εμπιστοσύνη σε αυτό. Μια υπερπλειοψηφία σχεδόν των δύο τρίτων περιγράφει την πολιτική ως «εξοντωτική». Ταυτόχρονα, μόνο το 26% των Αμερικανών έχει θετική γνώμη για την ποιότητα των υποψηφίων για τα δημόσια αξιώματα.

Αυτά τα ευρήματα δεν προκαλούν καμία έκπληξη. Σε μία χώρα που έχει τους περισσότερους δισεκατομμυριούχους από κάθε άλλη ενώ ταυτόχρονα η πλειοψηφία των Αμερικανών δεν μπορεί να ανταπεξέλθει σε ένα έκτακτο έξοδο της τάξης των 400$, δεν χρειάζεται να είναι κανείς πολιτικός επιστήμονας για να διακρίνεις ότι κάτι δεν πάει καθόλου καλά σε αυτή την εικόνα -και οι περισσότεροι Αμερικανοί το βλέπουν.

Όμως, όσο θλιβερά κι αν είναι αυτά τα στατιστικά, φαίνεται να δείχνουν ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για την Αριστερά. Η έκθεση δείχνει μια διογκούμενη περιφρόνηση και για τα δύο πολιτικά κόμματα και ένα διευρυμένο ενδιαφέρον για την αλλαγή του πολιτικού μας συστήματος. Ένα αριστερό πρόγραμμα με στόχο να απομακρυνθεί το χρήμα από την πολιτική, να μεταρρυθμιστεί ο εκλογικός νόμος και να σπάσει το δικομματικό σύστημα, θα μπορούσε να αποσπάσει μαζική υποστήριξη.

Μια «δημοκρατία» για τους πλούσιους

Όταν τους ζητήθηκε να περιγράψουνε με τα δικά τους λόγια την παρούσα κατάσταση της πολιτικής, η δεύτερη λέξη που χρησιμοποίησαν συχνότερα τα υποκείμενα της έρευνας (μετά τη λέξη «διχαστική») ήταν η λέξη «διεφθαρμένη». Η καθαρά παράνομη διαφθορά είναι σίγουρα πλατιά διαδεδομένη σε ολόκληρο το πολιτικό μας σύστημα -αρκεί να ρίξουμε μια ματιά στο πόσο πλούτισε ο Ντόναλντ Τραμπ κατά τη διάρκεια της θητείας του, αλλά και στη μακρά παράδοση που έχουν αναπτύξει τα μέλη της οικογένειας του Μπάιντεν να δέχονται θέσεις εργασίας και θέσεις σε συμβούλια που αποκτώνται ύποπτα. Αλλά η πολύ πιο διαδεδομένη και ολέθρια μορφή διαφθοράς στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι απολύτως νόμιμη: το χρήμα στην πολιτική.

Μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου «Citizens United» -που θα το λέγαμε και δικαστικό πραξικόπημα υπέρ των υπερπλούσιων- οι εταιρικές δαπάνες για την παρέμβαση σε πολιτικά ζητήματα έχουν εκτοξευθεί. Οι προεδρικές εκλογές του 2016 κόστισαν στους κύριους υποψηφίους πάνω από 2 δισεκατομμύρια δολάρια, που συγκεντρώθηκαν από τους τις δικές τους καμπάνιες αλλά και από εξωτερικές PAC . Το ίδιο νούμερο έφτασε τα σχεδόν 4 δισεκατομμύρια για τις προεδρικές του 2020. Ταυτόχρονα, ενώ η μέση νικηφόρα καμπάνια για τη Βουλή των Αντιπροσώπων τη δεκαετία του ’90 ξόδεψε λίγο περισσότερο από 400.000 δολάρια, το 2022 αυτό το νούμερο έφτασε σχεδόν τα 3 εκατομμύρια. Για τη Γερουσία, κατά την ίδια περίοδο, το κόστος μια νικηφόρας εκστρατείας εκτοξεύτηκε από ένα ποσό λίγο χαμηλότερο των 4 εκατομμυρίων στα 26 εκατομμύρια.

Οι μεγαλύτεροι χρηματοδότες αυτών των εκστρατειών ήταν μια σειρά από δισεκατομμυριούχους επενδυτές και στελέχη επιχειρήσεων, όπως ο φιλελεύθερος Τζορτζ Σόρος, ο ακροδεξιός Ρίτσαρντ Ουίχλαϊν και ο «κεντρώος» Μάικλ Μπλούμπεργκ. Οι δέκα μεγαλύτεροι χρηματοδότες στον εκλογικό κύκλο 2021-22 έδωσαν συνολικά πάνω από 638 εκατομμύρια δολάρια. Στις μεγαλύτερες βιομηχανίες που έκαναν δωρεές στον ίδιο κύκλο περιλαμβάνονται η χρηματοοικονομική, η ασφαλιστική και η κτηματομεσιτική βιομηχανία, οι οποίες δώρισαν πάνω από 1,6 δισεκατομμύρια δολάρια σε υποψηφίους και των δύο κομμάτων. Συναντάμε επίσης τον κλάδο της υγειονομικής περίθαλψης, ο οποίος έδωσε πάνω από 282 εκατομμύρια δολάρια, και τις εταιρείες ενέργειας και φυσικών πόρων, οι οποίες έδωσαν άλλα 191 εκατομμύρια δολάρια.

Συνεπώς, δεν είναι παράξενο που η έρευνα της Pew εντόπισε εκτεταμένη δυσαρέσκεια για τον ρόλο του χρήματος στην πολιτική. Το 85% των συμμετεχόντων συμφωνούν ότι το κόστος των πολιτικών εκστρατειών έχει σαν αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να θέσουν υποψηφιότητα για τα δημόσια αξιώματα καλοί άνθρωποι, το 84% πιστεύει ότι οι ομάδες ειδικών συμφερόντων και οι λομπίστες έχουν υπερβολική επιρροή στην πολιτική, και το 72% θεωρεί ότι θα έπρεπε να υπάρχουν όρια στο πόσα χρήματα επιτρέπεται να ξοδεύονται στις προεκλογικές εκστρατείες.

Σε τελική ανάλυση, μια χώρα με δημοκρατικές εκλογές όπου τα αξιώματα πηγαίνουν σε όποιον κάνει την καλύτερη οικονομική προσφορά δεν μοιάζει καθόλου με πραγματική δημοκρατία. Είναι μάλλον -για να παραφράσουμε τον Μαρξ- μια επιτροπή για τη διαχείριση των συμφερόντων της κυρίαρχης

τάξης.

Παρά την ευρεία υποστήριξη για τον περιορισμό του ρόλου του χρήματος στην πολιτική, οι περισσότεροι πολιτικοί δεν συμμερίζονται αυτή την προτεραιότητα. Και στα δύο πολιτικά κόμματα, οι πολιτικοί δεν εξαγοράζονται απλώς από τους υπερπλούσιους, αλλά συχνά είναι και οι ίδιοι υπερβολικά πλούσιοι. Ο Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής της Φλόριντα Ρικ Σκοτ έχει καθαρή περιουσία ένα τέταρτο του δισεκατομμυρίου, την οποία απέκτησε από την ίδρυση μιας κερδοσκοπικής εταιρείας υγειονομικής περίθαλψης. Η πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων των Δημοκρατικών Νάνσι Πελόζι έχει περιουσία 120 εκατομμυρίων (το ποσό αυτό είναι περίπου διπλασιο αν συνυπολογιστεί η περιουσία του συζύγου της). Ο Δημοκρατικός γερουσιαστής Τζο Μάντσιν είναι ιδιοκτήτης εταιρείας που πουλάει απόβλητα άνθρακα σε εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής στην πολιτεία του, τη Δυτική Βιρτζίνια, και η κόρη του είναι στέλεχος φαρμακευτικής εταιρείας.

Το αφεντικό έχει δύο κόμματα

Η έκθεση του Pew καταγράφει επίσης την αυξανόμενη αποδοκιμασία και των δύο πολιτικών κομμάτων. Το 1994, το ποσοστό των Αμερικανών που είχαν δυσμενείς απόψεις και για τα δύο μεγάλα πολιτικά κόμματα ήταν μόλις 6%. Ο ίδιος αριθμός έχει αυξηθεί στο 28% σήμερα. Είναι στο 34% μεταξύ των ατόμων ηλικίας τριάντα έως σαράντα εννέα ετών και στο 37% μεταξύ των ατόμων ηλικίας δεκαοκτώ έως είκοσι εννέα ετών.

Στην έρευνα αναφέρεται ότι το 37% των Αμερικανών λένε πως η δήλωση «Θα ευχόμουν να υπήρχαν περισσότερα κόμματα ανάμεσα στα οποία να επιλέξω» περιγράφει τις απόψεις τους εξαιρετικά καλά. Ένα επιπλέον 31% είπε ότι η δήλωση αυτή περιέγραψε τις απόψεις τους αρκετά καλά. Συνεπώς, μια ενισχυμένη πλειοψηφία των Αμερικανών δεν είναι ικανοποιημένοι με το μονοπώλιο του δικομματισμού μας.

Δυστυχώς, η συγκρότηση ενός επιτυχημένου τρίτου κόμματος εύκολα λέγεται και δύσκολα γίνεται. Πέρα από τη νομοθεσία που περιορίζει την πρόσβαση στις κάλπες, καθώς απαιτεί μεγάλο αριθμό υπογραφών και ψήφων ακόμη και για να υπάρξεις ως επιλογή στις κάλπες, η δομή του εκλογικού συστήματος προσφέρει ισχυρά κίνητρα ενάντια στην ψήφο προς υποψήφιους ενός τρίτου κόμματος. Η μεγάλη πλειοψηφία των εκλογικών εκστρατειών στις ΗΠΑ αφορά μονοεδρικές περιοχές, όπου το άτομο που παίρνει τις περισσότερες ψήφους κερδίζει. Το αποτέλεσμα είναι ότι ψηφοφόροι που διαφορετικά θα επέλεγαν ένα τρίτο κόμμα διατρέχουν το ρίσκο να διευκολύνουν την εκλογή του υποψηφίου που τους είναι λιγότερο αρεστός, κάτι που συνήθως τους οδηγεί να ψηφίζουν για τον πιο ανεκτό υποψήφιο μεγάλου κόμματος, τον οποίον και βλέπουν ως «το μικρότερο κακό».

Πολλές άλλες χώρες έχουν εκλογές πολυεδρικές και με αναλογική αντιπροσώπευση. Σε αυτό το σύστημα, εκλέγονται περισσότεροι από έναν εκπρόσωποι από κάθε περιοχή, σε αναλογία με το

εκλογικό ποσοστό που έλαβε το κόμμα τους. Οι πολυεδρικές αυτού του είδους αφαιρούν από την πίεση του δικομματισμού, επιτρέποντας σε μικρά κόμματα να αμφισβητήσουν τα κυρίαρχα. Μεταρρυθμίσεις για να κινηθούν και οι ΗΠΑ προς τις πολυεδρικές, όπως ο Νόμος περί δίκαιης εκπροσώπησης που προτάθηκε το 2017 και το 2021, θα βοηθούσαν να σπάσει ο εταιρική ασφυξία που ασκούν οι Ρεπουμπλικάνοι και οι Δημοκρατικοί στην πολιτική στις ΗΠΑ.

Τα εργατικά κινήματα παγκοσμίως αγωνίζονται από παλιά για την αναλογική εκπροσώπηση, προκειμένου να δώσουν στους απλούς ανθρώπους μεγαλύτερο μερίδιο στα πολιτικά τους συστήματα. Μάλιστα, η αναλογική εκπροσώπηση ήταν το πρώτο αίτημα του πασίγνωστου Προγράμματος της Ερφούρτης του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος το 1891.

Ωστόσο, δεν χρειάζεται να φτάσουμε εκατό χρόνια πίσω για να βρούμε αγώνες για την αναλογική εκπροσώπηση. Μετά τη φοιτητική εξέγερση του 2011 ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό στο εκπαιδευτικό σύστημα της Χιλής, κάποιοι από τους ηγέτες του φοιτητικού κινήματος εκλέχθηκαν στη Γερουσία ως ανεξάρτητοι από τον κυρίαρχο κεντροαριστερό συνασπισμό. Από τεχνική άποψη, η Χιλή είχε αναλογική εκπροσώπηση, όμως οι περιφέρειες εξέλεγαν μόνο δύο αντιπροσώπους, κάτι που σήμαινε ότι την έδρα έπαιρναν οι δύο υποψήφιοι με τις περισσότερες ψήφους, με αποτέλεσμα στην πράξη να δημιουργείται ένα δικομματικό σύστημα παρόμοιο με των ΗΠΑ. Όμως, αφού οι φοιτητές ανέλαβαν τα καθήκοντά τους, το κίνημά τους απέσπασε σημαντικές εκλογικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αυξηθούν οι εκπρόσωποι της κάθε εκλογικής περιφέρειας. Αυτό, με τη σειρά του, επέτρεψε στον νέο και εξεγερσιακό αριστερό συνασπισμό, το Frente Amplio, να κερδίσει ακόμη δεκαεπτά θέσεις στις εκλογές του 2017, σπάζοντας έτσι το μεταδιδακτορικό δικομματικό σύστημα της Χιλής. Παρομοίως, συνδικαλιστές και ακτιβιστές στα αριστερά του Εργατικού Κόμματος της Νέας Ζηλανδίας οικοδόμησαν ένα επιτυχημένο κίνημα για την αναλογική εκπροσώπηση που ήταν νικηφόρο το 1993.

Είναι καθαρό ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι δυσαρεστημένοι με το σύστημα του δικομματισμού. Ο δρόμος για ένα νέο σύστημα και για ένα κόμμα που να εκπροσωπεί τα συμφέροντα των εργαζομένων, μάλλον περνάει από τέτοιου είδους μεταρρυθμίσεις. Η Αριστερά θα πρέπει να αγωνιστεί γι’ αυτές.

Δίκαιη οργή, δίκαιες λύσεις

Οι Αμερικανοί είναι οργισμένοι και δικαίως. Η πλειοψηφία των Αμερικανών ζητάει να προστατευθεί το δικαίωμα στην έκτρωση, να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή να δημιουργηθεί ένα ενιαίο και καθολικό σύστημα υγείας, να μειωθεί η ένοπλη βία, και να αναδιανεμηθεί ο τεράστιος πλούτος που συγκεντρώνεται από τους πολύ πλούσιους. Αυτές τις απόψεις δεν τις συμμερίζονται οι οικονομικές ελίτ και οι περισσότεροι πολιτικοί των Δημοκρατικών και των Ρεπουμπλικάνων.

Όλο και περισσότεροι Αμερικανοί χάνουν την υπομονή τους και με τα δύο κόμματα. Το Δημοκρατικό Κόμμα, το οποίο έγινε η στέγη των ψηφοφόρων της εργατικής τάξης για δεκαετίες μετά το New Deal του Ρούσβελτ, αντικαθιστά τώρα την εργατική του βάση με με πλουσιότερους, πιο μορφωμένους, κατοίκους των προαστίων, ενώ ένα μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων με χαμηλότερο εισόδημα και εκπαίδευση κινούνται προς το Ρεπουμπλικανικό κόμμα. Πρόσφατη δημοσκόπηση στους *New York Times* μάλιστα έδειξε μεγάλη πτώση στην υποστήριξη για τον Μπάιντεν από τους έγχρωμους πολίτες, και ιδιαίτερα τους νέους έγχρωμους, από εκείνους χωρίς πτυχίο κολλεγίου, από εκείνους που έχουν εισόδημα χαμηλότερο από 100.000 δολάρια τον χρόνο. Οι ψηφοφόροι αυτοί, που η δυσαρέσκειά τους απέναντι στο κόμμα που υποστηρίζει ότι τους εκπροσωπεί μεγαλώνει ολοένα, θα είναι κρίσιμης σημασίας για κάθε αριστερή εναλλακτική απέναντι στους Δημοκρατικούς.

Ο δρόμος προς μια πραγματική δημοκρατία θα είναι μάλλον μακρύς και επίπονος. Υπάρχει όμως. Θα απαιτήσει τον τερματισμό της τεράστιας επιρροής του χρήματος στην πολιτική και την αναμόρφωση του εκλογικού μας συστήματος. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν βαρεθεί το status quo και θέλουν κάτι διαφορετικό. Εναπόκειται στην Αριστερά να αρθρώσει μια εναλλακτική λύση και να τους βοηθήσει να οργανωθούν σε ένα κίνημα ικανό να την υλοποιήσει.

Μετάφραση : Σωτήρης Σιαμανδούρας από το Jacobin.com